ԷՏՈՒԱՐՏ ՍԱՅԻՏ...

ԿԵՆԱՑ ԾԱՌԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ

ԿԱԶԱ ԱՑԺՄ ԵՒ ՄԻՇՏ

Ստորեւ տրուած յօդուածը անցեալ տարուան Նոյեմբերէն ի վեր կը քննանայ մայքրոչիփսի դարակներուն մէջ: Թէ ինչ ճակատագիր էր այդ ու այդ օրերէն ի վեր ինչքան բաներ են փոխուած մէջս ու շուրջս...:

Հետաքրքրական են ժամանակները, ինչպէս միշտ յղի զարգացումներով, պատահումներով մեծ ու զարմանալի, մերթ խաղերով ստորին բայց եւ այնպէս պահելով պատմութեան տուած նոյն դասերը եւ զարմանալի թուացող կրկնութիւնները:Ինչեր անցան ու ինչ դասեր քաղեցինք. ամէնէն զարհուրելին այս բոլորին մէջ ու ամէնէն շրջադարձայինը պէտք է հաւատալ որ Կազայի մէջ կատարուածն էր, սարսափի թաթերով հանդէս եկող, ու սարսափազդու պատկերներ նկարող տեսարաններով: Կազայի դէմքերն էին թերեւս որ ստիպեցին ինծի ու իմ նմաններուս սպասելու եւ լռելու ....

Զոհը նոյնն էր ինչպէս միշտ. անզէնն ու անկարը. բայց պաղեստինեան ճակատին վրայ ուրագծող կռուելու ու դիմադրելու ոգին էր այս անգամ տարբերուողը ու պարտադրուած խաղերուն նոր ձեւեր եւ նոր օրինաչափական կանոններ կիրարելու:

Ուղեղիս մէջ կոտորակուած վիճակները Միջին Արեւելքի խնդիրներուն, մօտիկ անցեալի դասագիրքերէն եւ քաղաքական «հեռատես» գործիչներու «խաղաղութիւն հողի փոխարէն» այնքան գործածուած պիտակով...:

Տակաւին ուղեղիս մէջ բզիկ-բզիկ եղող եւ անձնասպանական գործողութիւն կատարող ֆետայիներուն պատկերները որոնց համար դատը աւելի սուրբ է քան կեանքը: Խորքին մէջ կեանքէն աւելի գերակշիռ բան գոյութիւն չունի, բայց կարեւոր է հասկնալ, թէ ինչն է որ այդ «քամիքազ»-ները կամ մուճահիտները կը մղէ կեանքի գնով կռուելու... կամ ուժանակուելու:

Ու այս բոլորի կողքին պատկերը փայլուն մտաւորականի մը որ կ'ուրուագծուի իբրեւ լսող, հետեւող եւ փորձարկուած ուղիէ քալող էութիւն, որն ամբողջական է եւ տեղ չունի մասնատելու...:

ԷՏՈՒԱՐՏ ՍԱՅԻՏԻ ՄԱՍԻՆ

Էտուարտ Սայիտ. Մարկ Նշանեանը զինք վերանուանած էր Եդուարթ, ու հետաքրքրական էր, որ իր մասին նիւթեր կայնի Երեւան հրատարակուող «Ինքնագիր» հանդէսին մէջ, հանգրուանի մը մէջ ուր այլեւս Հայաստանեան առօրեային համար, կարեւոր էր իմանալ Պաղեստինեան Դատին մասին, անոր ապրած զարգացումներուն ու այսօրուան փոթորիկներուն մասին:

Ճշմարտութիւն է,որ Միջին Արեւելք ապաստանած Հայերուն համար, Պաղեստինեան գերխնդիրը ամէնօրեայ խնդիր է, որովհետեւ ան մտած է մեր կեցցաղին մէջ, իր բոլոր ծանր ու յետին մանրամասնութիւններով, մերթ արիւնով ու մերթ ալ նուաճումներով: Հայութիւնը միշտ ալ ինքզինք մօտ զգացած է Պաղեստինեան Դատին որովհետեւ այդ դատի հայելիին նայելով գտած է ինքզինք:

ՋՕՕՅ-ի Սեպտեմբերին պատմութեան անցած Էտուարտ Սայիտ եղաւ այն մտաւորականը որ փլեց բոլոր փղոսկրեայ աշտարակները: Զգրեց հոչակի համար, զիջումներու չգնաց փառքի համար, չսողաց... այլ պատերազմեցաւ այն ալ հրէշի բերանին մէջ, այսինքն հրէական լոպիստական բուն կեդրոնին մէջ, Նիւ Եորքի մէջ տարաւ իր կռիւը...:

Կռիւ որ մղուած էր յանուն տեսակէտներու, կռիւ որ զուրկ էր անհատական հաշիւներէ: Բաւականին սուղ գին վճարեց Էտուարտ Սայիտ այս բոլորին համար, գեղեցիկ «ժեստերով» անոր զաւակները ենթարկուեցան հալածանքի, ամերիկեան քաղաքային վարժարաններու մէջ անոնք դարձան զոհը անտեսումի եւ հալածանքի, իսկ Սայիտ դարձաւ ահաբեկիչ աշխարհի խօսնակն ու ներկայացուցիչը...: Անոր տուին «ահաբեկիչ-բրոֆէսօր» տիտղոսը. աւելին, առիթով մըն ալ հրոյ ճարակ ըրին անոր գրադարանը: Ներքին ճակատին վրայ Էտուարտ Սայիտ հանդիպեցաւ մեծ արգելքներու. նոյնիսկ բանադրանքի եւ զրպարտութեան ալիքներ բարձրացան իր դէմ երբ մերժելով մերժեց

Պաղեստին-Իսրայէլեան համաձայնագիրը որ կնքուեցաւ Օսլոյի մէջ: Եասէր Արաֆաթ որ միշ այդ կը նկատուէր մտաւորականին բարեկամն ու համակիրը զինք բանադրեց եւ ոչ միայն, այլ նաեւ հրահանգեց գրաւել Պաղեստինի մէջ գտնուող անոր գիրքերն ու ուսումնասիրութիւնները: Յետագային Եասէր Արաֆաթ վստահաբար զղջաց այս քայլին համար...:

Սայիտի կարեւորութիւնը արեւմտեան աշխարհին համար յատկանշուեցաւ արեւելքը ըմբռնելու եւ անոր խնդիրները բացատրելու իմաստով: «Արեւելացում» գործը լաւագոյնս կը բացատրէ արեւմտեան աշխարհին անարդար մօտեցումը արեւելքին: Արեւմուտքը երկար տարիներէ ի վեր արեւելքը դարձուցած է տառապեալ գօտի: Ըստ Սայիտի արեւելքի ամբողջ բարիքները եւ ֆինանսական կեդրոնները կը կողոպտուին նոյն գերպետութեանց կողմէ որոնց արեւմուտք յորջորջումը տուած ենք:

Այս առումով բաւական սպառիչ են Սայիտի մօտեցումները արեւելք-արեւմուտք մրցակցութեան եւ պայքարին մասին:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԽՈՐԱԳԻՐԵՐ

Սայիտի կեանքի ճանապարհորդութիւնը հարկաւոր է բաժնել երկու մասերու: Առաջին մասը կ'երկարի 1935-էն մինչեւ 1967 եւ երկրորդը 1967էն մինչեւ եղերական մահը այսինքն՝ ՋՕՕՅ: Սայիտ 1967-ի արաբական մեծ պարտութիւնէն յետոյ ուշքի գալու նպատակով վճռած է դուրս գալ համալսարանի սովորական դասախօս ըլլալու կարգավիճակէն, հասնելու եւ հիմնելու նոր դպրոց եւ մտածելու նոր եղանակ: Անոր համար գերխնդիր եղած է արեւմուտքին բացատրել եւ կարգի հրաւիրել յայտնելով որ արեւելքը չէ եղած եւ երբեք պիտի չըլլայ արեւմուտքին համար փառքի աղբիւր եւ նաթի ծորակ: Արեւելքի բարիքները կողոպտելու փոխարէն արեւմուտքը պարտի ունենալ նոր մօտեցում: Սկիզբը սխալ հասկցուելով Սայիտ հալածուած էր, հալածուած նաեւ այն պահուն երբ գրած է իր «Պաղեստինեան Խնդիրը» հատորը 1979-ին ուր սեփական աչքերով նկարագրած է կատարուածը իրեն, իր ընտանիքի անդամներուն եւ ամբողջ պաղեստինցիներուն...:

Այդ հատորի լոյս ընծայումէն ետք միայն Սայիտ նշանակուած է Պաղեստինեան վերին մարմնի անդամ որ պիտի յատկանշուէր իր ուղղութիւն տուողի դերով սակայն այս «ամուսնութիւնը» երկար չէ տեւած որովհետեւ, միշտ ըստ իրեն, մտաւորականը վեր է բոլոր իշխանութիւններէն անոր ազատութիւնը եւ մտածելու կարողականութիւնը անկարելի է ու պարփակել «իշխանութիւն» կոչ-

ւածին մէջ: Ըստ Սայիտի մտաւորականը պարտի ըլլալ իշխանութեան կողքին, թերեւս հսկել անոր կատարածներուն, բայց մասնիկը այդ իշխանութիւններուն՝ երբեք:

ՊԱՑՔԱՐԻ ՆՈՐ ՄՕՏԵՑՈՒՄ

Անուն ունեցող Մտաւորական Սամահ Էտրիս հետաքրքրական բացայայտումներ կը կատարէ Սայիտի մասին, թէկուզեւ այդ մօտեցումները բաւականին խնդրայարոյց մօտեցումներ են: Օրինակ ան կը բացատրէ որ կարեւոր էր իմանալ որ Սայիտի համար արաբ-իսրայէլեան հակամարտութիւնը նախ եւ առաջ քաղաքակրթական հակամարտութիւն էր, տարբեր ցեղային յատկանիշներով օժտուած հաւաքականութեան պայքար, որ ըստ իրեն յատկանշուած էր մասնաւորապէս կրթուածութեան մակարդակով. Սայիտ Պաղեստինեան դատին ճժարը կը փոխադրէր այլ տեղ եւ զէնքի պայքարը կը տեսնէր աւելորդ, նոյնիսկ դատապարտելի. այս զարմանք առթող մօտեցումին համար Սայիտ քանիցս քննադատուած է: Ըստ Սայիտի պայքարը պիտի ըլլար քաղաքակիրթ մեթոտներով ինչպիսին է օրինակ Հարաւ Ափրիկէի մէջ տարուած պայքարը. մինչեւ այն պահը որ թշնամին կամ զաւթիչը մերկացուի աշխարհին առջեւ: Միւս կողմէ Սայիտ քմծիծաղով կը նայէր բոլոր այն արաբներուն որոնք չէին ընդուներ հոլոգոստը կամ հրեաներու հաւաքական սպանդը: Հետաքրքրական է նաեւ որ Սայիտ շատ բուռն կերպով կը քննադատէ արաբական այն իշխանութիւնները որոնք ոստիկանական պետութիւն հաստատած են եւ իրենց կարծր կօշիկներով կը ճզմեն խիղճի ազատութիւնը եւ արտայատուելու իրաւունքը:

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՏԱՐԲԵՐԱԿ

Վերադառնալով մեր ածուին, ու մեր մօտ Սայիտ փնտռելու ճիգս ի թերեւ կ'անցնի որովհետեւ մեր մօտ Սայիտի նման մտաւորականներ գրեթէ գոյութիւն չունին. ցաւօք այսօրուան մեր մտաւորականութիւնը կը գտնուի կիսամեռ վիճակի մէջ: Հայաստանի ՋՕՕՅ-ի Մարտի դէպքերը ցոյց տուին ատիկա որովհետեւ սփիւռքով մէկ չեղաւ մէկը որ աղմուկ բարձրացուց այս առթիս....: Ուզածս Հայաստանի ներքին գործերուն խառնուիլը չէ, ներքին խնդիրներուն միջամուխ ըլլալը չէ, այլ անարդարութեան դէմ բողոքելն է. ըսէք պարոնայք այսօր ինչէն կը սոսկան մեր մտաւոր պաշարը իբրեւ թէ ամբարած ու իրենք զիրենք մտաւորական համարող իմաստունները: Վերջերս Կիլիկեան Աթոռի գահակալին հետ ունեցածս զրոյցի մը ընթացքին Վեհը գլխագիր կերպով շեշտը կը դնէր մտաւորականին ունենալիք դերին ու մատնացոյց կ'ընէր ստանձնելիք պարտաւորութիւնը... բայց ո՞ր է ըսէք խնդրեմ ո՞ր է այդ մտաւորականութիւնը:

Մտաւորականութիւն որ արեւու լոյսով անգամ անկարելի է ճանչնալ, մտաւորականութիւն որուն խիղճին ձայնը չես գիտեր ինչ-ինչ մեզի յայտնի ու անյայտ պատճառներով մարած է ու լուռ:

Ուրեմն ի՞նչ ընել, ուրեմն ամէն օր խօսիլ մտաւորականութեան մասին. հարց տալ ո՞ւր են մտաւորականները փնտռել զանոնք, յուշել, հրահրել եւ ստեղծել եռանդ:Ըսել ու հաւատալ որ այդ մտաւորականութեան դեր կայ վստահուած:

ԿԱԶԱՅԷՆ ԵՏՔ

Աւարտելու համար այս բաժինը ու վերադառնալու պաղեստինեան փորձառութեան պիտի համարձակիմ այլ կերպով մօտենալ Սայիտեան փորձին ու լոյսին բերել անոր մօտեցումը ու առաջադրածը պաղեստինեան դատին համար: Սայիտ կ'ըսէ որ դէմ է զիջեալ պայքարին. ինչպէս ընդունիլ ասիկա մանաւանդ որ Կազայի մէջ վերջին կատարածը, բացայայտ ջարդը՝ եթէ կուզէք, մէջս շատ բան փոխեց. պիտի ըսեմ Արաբներուն որ իրաւունք չունին դիմադրելու ոգիէն հրաժարելու, իրաւունք չունին խաղաղութեան մասին մտածելու այնքան ատեն որ ենթակայ են ջարդի ու սպանդներու: Կազան մէջս միայն մահուան տեսարաններ քանդակեց, Կազան մէջս մարդուն անունով եւ մարդուն դէմ կատարուած ամէնէն հրէշային պատկերները ամրացուց, Կազան մէջս միայն մահ բերաւ ու այդ հաւաքական աղէտին դիմաց լռելով ու ձեռքերս ճմլելով ես հասկցայ որ կ'ապրիմ լռելեայն մահ մը, գոմայի վիճակ մը: Ամօթը իմ եւ բոլոր իմ նման մտածողներուն վզին էր, որովհետեւ իբրեւ թէ կը հաւատայինք տիալոկին. ու տիալոկ որու հետ...:

Արաբները յետ այսու իրաւունք չունին տեղի տալու, ես ինչպէս շատերը կրողն եմ անոնց մշակոյթին, եւ յոյսով եմ, որ այս յօդուածը լոյսին պիտի գայ ապրիլ ամսուան ընթացքին, ամիս որ յատկանշական է ժողովուրդիս համար, զարմանալի չէ որ այդ մահը պիտի համընկնի իմ ժողովուրդիս խաչելութեան ու ապա անոր Յարութեան ատեններուն...: Այս միաձայն-միաձոյլ մահուան մէջէն քալելը կարծես կը դառնար շատերուն ճակատագիրը, անսարսափ ու տեղի տալ չգիտցող: Չեմ գիտեր ի տես Կազայի ջարդին ինչ պիտի ըսէր Էտուարտ Սայիտ, ինչպէս պիտի նկարագրէր եղածը, ինչպէս պիտի հաւատար իր իսկ միայն «քաղաքակրթական պատերազմ» մղելու առաջ քշած ընտրանքին....:

Պատասխան չունիմ.

Պարզ է սակայն որ այսօրուան տուեալներով, պատերազմը երկար պիտի բազմած մնայ միջին արեւելեան ջուրերուն վրայ մինչեւ այն օրը որ հրէշ խաղցող կողմը, որ արեան ծարաւ ունի միայն, հրաժարի իր մահախաղէն...:

Այլ պաղեստինցի մտաւորական մը՝ Ազմի Պշարա նաեւ այս ուղղութեամբ կը մտածէ, կ'ըսէ արեւմուտքը լքած պիտի մնայ մեզ, -պաղեստինցիներուն ըսել կուզէ- մինչեւ այն օրը որ Իսրայէլ ուժեղ հարուածներու տակ չանդրադառնայ որ գործ ունի ուժեղ, ուժեղ, ուժեղ դիմադրութեան հետ:

Պիտի տառապինք, մինչեւ այն օրը երբ պաղեստինեան վէրքը կը մնայ բաց ու ենթակայ զարմանալի ու տարբեր իրադրութիւններու, երբեմն այնքան արագ կատարուող բրոսէսներու ու մերթ ալ խաղաղ ու լուռ պայքարներու:

Էտուարտ Սայիտի տեսակին մասին դեռ կարելի է երկար խօսիլ, ու ապահով է որ արիւնող ժողովուրդներու արգանդէն հնարաւոր է որ ծնին ու հասակ առնեն ուրիշ շատ մը Էտուարտ Սայիտներ:

ՍԱԳՕ ԱՐԵԱՆ

«ԻՔՈՆՈՄԻՍԹ» ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՃԱՏՐԱԿ Կ'ՈՐԱԿԷ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

«Իքոնոմիսթ» թերթը իր վերջին թիւին մէջ, Երեւանէն ու Անգարայէն յղուած տեղեկութիւններ համադրելով՝ ու «Լեռնային Ճատրակ» խորագիրը կրող յօդուածով մը անդրադարձած է Հարաւային Կովկասի մէջ տեղի ունեցող «ճատրակ»-ի քաղաքական այն խաղին, որուն մասնակիցներն են Միացեալ Նահանգները, Հայաստանը, Ատրպէյճանը, Ռուսիան եւ Թուրքիան, նպատակ ունենալով Թուրքիա-Հայաստանի յարաբերութիւնները բնականոնացնել եւ անոր միջոցաւ՝ Լեռնային Ղարաբաղի տագնապին լուծում մը գտնել:

Թերթը կը գրէ, թէ այս նպատակները գրեթէ հասանելի թուեցան Ապրիլ 23-ին, երբ Թուրքիա եւ Հայաստան յայտարարեցին, թէ նախնական համաձայնութիւն մը գոյացուցած են պաշտօնական յարաբերութիւններ հաստատելու եւ սահմանը բանալու գծով, առանց մանրամասնութիւնները հրապարակելու:

«Եթէ սահմանը բացուի, ապա հայերը կրնան մագլցիլ իրենց սուրբ լեռը՝ Արարատը, իսկ Հայաստանի հետ բարեկամութիւնը կրնայ բաւարար ուժ տալ Թուրքիոյ, Ղարաբաղի հարցով համաձայնութիւն մը մէջտեղ բերելու եւ Հարաւային Կովկասի մէջ աւելի ընդարձակ դերակատարութիւն ստանձնելու նպատակով: Այս մէկը, իր կարգին, կրնայ մղել Թուրքիոյ բարեկամներուն, որ յաւելեալ քայլերու դիմեն Թուրքիան Եւրոմիութեան անդամ դարձնելու համար:

«Սակայն, համաձայնութեան անմիջական արդիւնքը այն եղաւ, որ Պարաք Օպաման «ցեղասպանութիւն» բառը չգործածեց Ապրիլ 24-ի իր յայտարարութեան մէջ՝ հակառակ ընտրապայքարի ընթացքին իր տուած խոստումներուն: Փորձելով բոլորին միաժամանակ գոհացնել՝ Օպամա գործածեց հայերէն «Մեծ Եղեռն» բառերը, դրուատելով Հայաստանի ու Թուրքիոյ խաղաղարար ջանքերը: Հայաստանի ու Սփիւռքի մէջ կարծր դիրքորոշում որդեգրած կողմերը զայրացած էին՝ խոստումնադրուժ համարելով Օպաման, մինչ Թուրքիոյ մէջ ընդդիմութիւնը կը բողոքէր, թէ Օպամա անգլերէնի փոխարէն հայերէն խօսելով՝ նոյն հաստատումը կատարած է:

«Վերջնական համաձայնութեան դէմ կեցող աւելի մեծ խոչընդոտ մը կը նկատուի Ատրպէյճանը, որ կը սպառնայ Ռուսիոյ կողմը դառնալ ու Թուրքիոյ տրամադրած իր կազին գինը բարձրացնել: Այս է պատճառը, որ Թուրքիա վերադարձած է իր աւանդական կեցուածքին՝ պնդելով, որ Հայաստանի հետ յարաբերութիւնները կախեալ են Հայաստան-Ատրպէյճան խաղաղութեան համաձայնութենէն, հակառակ այն իրողութեան, որ Ապրիլ 23-ի յայտարարութեան մէջ Լեռնային Ղարաբաղի հարցը չէ նշուած:

«Ոմանք կը յայտնեն, թէ Թուրքիա այս միջոցաւ կը փորձէ ապահովել հայկական ուժերուն նահանջը Լեռնային Ղարաբաղի սահմաններէն դուրս գտնուող Ատրպէյճանի գրաւեալ հողերէն: Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի նախագահները, Իլհամ Ալիեւ եւ Սերժ Սարգսեան յառաջիկայ շաբաթ պիտի հանդիպին Փրակի մէջ, սակայն անհաւանական կը նկատուի, որ 2008-ի ընտրութիւններուն հետեւանքով որոշ չափով վարկաբեկուած Սարգսեան յաւելեալ զիջումներ կատարէ: Անոր համախոհական կառավարութեան կրտսեր դաշնակիցներէն մէկը արդէն իսկ քաշուած է կառավարութենէն, Թուրքիոյ հետ համաձայնութեան պատճառով, իսկ տնտեսական ճգնաժամը սկսած է արդէն իսկ նեղ կացութեան մատնել երկիրը:

«Սակայն, իսկական խանգարողը կրնայ Ռուսիան ըլլալ: Հայաստանը միակ երկիրն է, որ ՆԱԹՕ-ի անդամ Թուրքիոյ սահմանակից ըլլալով՝ ունի նաեւ ռուսական ուժեր եւ խարիսխ մը: Թուրքիոյ հետ համաձայնութիւն մը կրնայ պատճառ դառնալ, որ Հայաստան հաստատուած ռուսական ուժերը հեռանան: Կամ, Ռուսիոյ կրնայ յանձնուիլ Հայաստանը Լեռնային Ղարաբաղին կցող շրջաններու ապահովութեան հսկողութիւնը: Միաժամանակ, Ռուսիա կը փորձէ Ատրպէյճանի հետ բնական կազի համաձայնութիւն մը գոյացնել, ինչ որ կրնայ մահացու հարուած մը հասցնել Կեդրոնական Ասիոյ եւ Ատրպէյճանի կազը Թուրքիոյ միջոցաւ Եւրոպա հասցնելու նպատակով առաջադրուած «Նաբուքօ» կազատարի ծրագրին՝ ուժանիւթի մարզին մէջ Եւրոպան կախեալ պահելով Ռուսիայէն», կը գրէ թերթը:

ՀԻՒՍԱՅԻՆ ՊՈՂՈՏԱՆ ԵՒ ԵՍ

1999-ի Հոկտեմբերի 27-ը չեմ յիշում: Փոքր էի: Լաւ եմ յիշում 2008-ի Մարտի 1-ը: Անցել է մէկ տարի, տեսածս դեռ աչքիս առաջ է: Չեմ կարողանում ներել կատարուածը: Չեմ կարողանում հեռուստացոյց նայել, չեմ հաւատում, զզւում եմ եւ վերջ:

Ի դէպ՝ չեմ հասկանում՝ իշխանութիւնը ինչու է տանջւում, որ աշխարհը ճանաչի 1915-ի Հայոց Ցեղասպանութիւնը, երբ մենք՝ հայերս, իշխանութեան բարձր «հովանու» ներքոյ, 10 տարին մէկ ինքներս ենք մեր գլխին ցեղասպանութիւն սարքում: Ուրեմն՝ մեզ կարելի է ինքներս մեզ կոտորել, այլազգիներին՝ ո՞չ, սա ինչ տրամաբանութիւն է... Գուցէ 1915-ին կատարուածի վրայ սեւեռուելը, որքան էլ անբարոյական հնչի, պատմական արդարութիւնը վերականգնելու նպատակ չի հետապնդում, այլ ընդամէնը փող աշխատելու միջոց է՝ սեւ բիզնես: Նման շատ հարցեր եմ տանջում ինձ: Գալով հիւսիսային՝ զրուցում եմ հասակակիցներիս, նաեւ՝ մեծահասակների հետ: Շատ հարցերի պատասխան եմ ստանում: Դրանից հոգիս թեթեւանում է ու քաջալերւում եմ: Հիւսիսայինի ամենօրեայ քաղաքական զբօսանքներն ու հաւաքները ինձ համար հանրահաւաք-դասընթացներ են, ի հարկէ դասընթացներ են նաեւ «Ազատութիւն»-ն ու մամուլը, մեծ հանրահաւաքներն ու երթերը: Մի խօսքով, Հիւսիսայինն ինձ համար կեանքի դպրոց է դարձել:

Գարուն է գալիս: Լրանում է Մարտի 1-ի սպանդի մէկ տարին: Յանկութիւնս է, որ հայազգի մեծ հայրենասէրները, կուսակցութիւնները, որոնք քրտինք են թափում օտար պետութիւնների ղեկավարներին համոզելու համար՝ ճանաչել Եղեռնը, ժամանակաւորապէս, մի կարճ ժամանակ դադարեցնեն այդ գործընթացը եւ իրենց ուժն ու եռանդը ուղղեն Հայաստանի ներկայիս իշխանութիւններին՝ ճանաչել իրենց իսկ ջանքերով իրագործուած՝ մէկից աւելի եղեռնագործութիւնները, կարճ ասած՝ սպիտակ եղեռնը: Յետոյ՝ վճռապատրաստ ու պատժեն մեղաւորներին: Երաշխաւորեն, որ հետագայում ով էլ դառնայ իշխանութեան գլուխ՝ մի նոր 1999 կամ 2008 չի կրկնուի եւ՝ յետոյ անցնեն իրենց հիմնական պարտականութիւններին ու այլ հրատապ խնդիրներին: Եթէ այդպէս չարուի՝ հիմնական խնդրի լուծումն է թանկանում: Օտարը յիմար չէ, որ չնկատի ու շրջանցի սեփական ժողովրդին կողոպտելու, բնաջնջելու տասնամեայ մեր իշխանութիւնների փորձառութիւնը:

Ապրիլին, Հիւսիսայինը կը դառնայ մէկ տարեկան: Հաստատութեան մի կուրս էլ կ'աւարտենք: Շնորհաւորում եմ բոլորիս:

ՍՄԲԱՏ ՂԱՀՐԱՄԱՆԵԱՆ
«Հիմա» երիտասարդական նախաձեռնութեան անդամ
17 տարեկան